

SYMPHONIC VOICES

Kör- och Orkesterfestival i regionen

Festivalen MUSIC AROUND är ett samarbete mellan orkestrarna på båda sidor om sundet I år är temat orkestermusik och röster och Lunds Körfestival ingår som en del i MUSIC AROUND

MUSIC AROUND arrangeras av Musik i Syd, DR SymfoniOrkestret, Malmö SymfoniOrkester, Själlands Symfoniorkester och Helsingborgs SymfoniOrkester

KONserter i Malmö Konserthus

2 OKT 19.30 BERLIOZ & DEBUSSY

Vassily Sinaisky, dirigent

Gisella Stille, Katarina Karnéus Maria Streiffert, sång, Irina Björklund, recital

3 OKT 19.30 DR & BLOMSTEDT **DR**

Herbert Blomstedt, dirigent

DR SymfoniOrkestret, DR VokalEnsemblet, DR KoncertKoret

9 OKT 19.30 BRÖLLOP & KRIG

Mario Venzago, dirigent

Svetlana Katchor, Irina Dolzhenko, Maxim Pastér, Michail Sjelomjanskij, sång

11 OKT 15.00 JESU, MEINE FREUDE

Fredrik Malmberg, dirigent

DR VokalEnsemblet

17 OKT 19.30 CARMINA BURANA

Leif Segerstam, dirigent

DR SymfoniOrkestret, DR KoncertKoret, Kammerkoret Camerata, DR Børnekoret

Jens Elvekjær, piano

Ditte Andersen, Gert Henning-Jensen, Morten Frank Larsen, sång

FÖR FULLSTÄNDIGT FESTIVALPROGRAM BESÖK

WWW.MUSICAROUND.NU

ELLER TA EN PROGRAMBOK I FOAJÉN

MALMÖ SYMFONIORKESTER

DR & Blomstedt

GÄSTSPEL

MALMÖ KONSERTHUS, FREDAG 3 OKTOBER KL 19.30

2008/2009

DR SYMFONIORKESTRET

DR VOKALENSEMBLET

DR KONCERTKORET

HERBERT BLOMSTEDT dirigent

Johannes Søre Hansen koncertmästare

Fredrik Malmberg körinstudering

JOHANNES BRAHMS (1833-1897)

Nänie (Friedrich von Schiller) op 82 / 14 min

Gesang der Parzen

(Johann Wolfgang von Goethe) op 89 / 14 min

Schicksalslied

(Friedrich Hölderlin) op 54 / 14 min

PAUS

JOHANNES BRAHMS

Symfoni nr 4 e-moll op 98 / 42 min

Allegro non troppo

Andante moderato

Allegro giocoso

Allegro energico e passionato (tema con variazioni)

Konserten i Köpenhamn direktsändes i Danmarks Radio igår.
Repris lördag 4 oktober kl 21.00 och söndag 5 oktober kl 9.30 i DR Klassisk
samt 5 oktober kl 13.00 i P2.

HERBERT BLOMSTEDT dirigent

Herbert Blomstedt omtalas ofta som Sveriges mest framgångsrika dirigentexport. Han har under många år varit en uppskattad gästdirigent, chefsdirigent respektive hedersdirigent runtom i världen. Han har verkat som chefsdirigent för symfoniorkestern i San Francisco, Dresden Staatskapelle, NDR symfoniorkester i Hamburg, Gewandhaus i Leipzig, Danmarks Radios Symfoniorkester och Sveriges Radios Symfoniorkester. I rollen som chefsdirigent led-

de han San Francisco Symphony Orchestras mycket framgångsrika internationella turnéer under 1980- och 1990-talen. I dag är han hedersdirigent för samma orkester och det händer att han till publikens och orkesterns stora glädje intar den för honom välkända pulten på den amerikanska västkusten. Som gästdirigent har han framträtt med de flesta av världens stora orkestrar, däribland Concertgebouw-orkestern i Amsterdam, symfoniorkestrarna i Boston och Chicago, filharmonikerna i Berlin, München och New York samt Philadelphiaorkestern.

Herbert Blomstedt föddes 1927 i USA av svenska föräldrar, men familjen flyttade till Sverige en kort tid därefter. Han fick sin grundutbildning vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm samt vid Uppsala universitet. Därefter fortsatte han med dirigering vid Juilliard School i New York, samtida musik i Darmstadt och tidig musik vid Schola Cantorum Basiliensis. En av hans läromästare var Leonard Bernstein. Blomstedt debuterade som dirigent 1954 med Kungliga Filharmonikerna, följt av chefsdirigentskap för Oslofilharmonikerna. Karriären kantas av otaliga priser och utmärkelser för skivinspelningar och konstnärsskap. Han är känd för sin outtröttliga nyfikenhet och sitt oslagbara engagemang i allt han företar sig. Han är en aktad specialist på Carl Nielsen, av vilken han spelat in samtliga symfonier med Danmarks Radios Symfoniorkester. För insatserna för dansk musik har Blomstedt utnämnts till Riddare av Dannebrog samt förärats Carl Nielsen-priset. Han har också ägnat sig mycket åt 1700- och 1800-talsrepertoaren och är expert på Franz Berwald utan att för den sakens skull försumma den nutida musiken. Han har bl a spelat in verk av Per Nørgård, Sven-David Sandström, Anders Eliasson, Hilding Rosenberg och Ingvar Lidholm.

DR SYMFONIORKESTRET

Symfoniorkestern vid Danmarks Radio grundades 1925 och är en av världens äldsta radiosymfoniorkestrar. Den är dessutom Danmarks ledande symfoniorkester och har ett mycket gott rykte långt utanför landets gränser. År 1927 genomförde orkestern sin första offentliga konsert under ledning av kompositören Carl Nielsen. Den legendariske ryske dirigenten Nicolaj Malko tillträdde som chefsdirigent 1930 och bidrog snabbt till en mycket lyckosam utveckling. Orkestern ärar Malko med den internationella Malko-tävlingen för unga dirigenter. Med Herbert Blomstedt som chefsdirigent på 1960-talet nådde orkestern nya höjder. Idag består DR SymfoniOrkestret av drygt 100 musiker och är Danmarks nationalorkester och kulturella flaggskepp.

DR SymfoniOrkestret har över 100 skivinspelningar på sin meritlista, varav de flesta inspelade på Chandos. Samtliga konserter sänds i Danmarks Radio och en del av dem går också att lyssna på från utlandet tack vare EBU, European Broadcasting Union. Men orkestern förekommer också flitigt på scener runtom i världen. Den har turnerat i Sydamerika, varit Orchestra in Residence på Megaron i Aten och framträtt vid de prestigefyllda festivalerna i Santander och Salzburg. År 2006 besökte orkestern höstfestivalen i Prag tillsammans med trumpetaren Håkan Hardenberger och blev omskriven som festivalens höjdpunkt i tjeckisk press. Orkestern var också en av de stora aktörerna i HC Andersen-jubileet 2005 och genomförde med anledning av den en omfattande turné i Fjärran Östern med chefsdirigent Thomas Dausgaard. DR SymfoniOrkestret har också spelat på BBC Proms i London och Concertgebouw i Amsterdam samt gästats av dirigenter som Marek Janowski, Gary Bertini, Jeffrey Tate, Jaap van Zweden, Alexandre Lazarev, Jevgeni Svetlanov, Christopher Hogwood, Michael Schønwandt, Ton Koopman, Marc Soustrot, Manfred Honeck, Marin Alsop, Leopold Hager, Jukka-Pekka Saraste, Sylvain Cambreling, Leonard Slatkin, Gianandrea Noseda, Rafael Frühbeck de Burgos, John Eliot Gardiner och John Storgårds. Yuri Temirkanov var orkesterns förste gästdirigent 2000-2008. Orkestern kan också stoltsera med att ha spelat under ledning av Igor Stravinskij, Sergej Prokofjev, Paul Hindemith, Pierre Boulez, Witold Lutoslawski, Karlheinz Stockhausen och Hans Werner Henze.

I januari 2009 flyttar DR SymfoniOrkestret in i sitt nya hem, det nya Konserthuset i DR Byen. Franse arkitekten Jean Nouvel i samarbete med akustikern Yasuhisa Toyota är personerna bakom det nya huset. Läs mer på www.dr.dk/koncerthuset

DR KONCERTKORET

DR KoncertKoret (tidigare DR Radiokoret) är en professionell dansk kör sedan 1932 med en mycket omfattande repertoar som täcker i stort sett alla genrer och epoker. Kören består av ca 75 sångare från Danmark och Sydsverige, varav de flesta är utbildade vid musikkonservatorier. Samarbeten med orkestrar också utanför Danmark är vanliga, bl a sjunger radio-

Foto: Camilla Schøler

kören med NDR i Hamburg, Hessischer Rundfunk i Frankfurt, Berlinerfilharmonikerna och har även ett nära samarbete med Malmö SymfoniOrkester. MSO och kören har tillsammans framfört Rachmaninovs Klockorna, Händels Messias samt Janáceks Glagolitisk mässa. Det är få orkestrar förunnat att kunna framträda med en professionell kör, MSO tillhör numera denna utvalda skara. Genom åren har DR KoncertKoret fått internationell uppmärksamhet, inte minst för sitt arbete med ny musik. Ambitionsnivån är att hålla världsklass. En höjdpunkt var uppförandet av Stockhausens Welt-Parlament 1996. Tonsättaren var på plats i Köpenhamn och arbetade med kören tre veckor före konserten. Framförandet av HENZES nionde symfoni under ledning av Kurt Masur i Paris 2003 hör till framgångarna de senaste åren. Kören har även hyllats för flera av sina CD-inspelningar på skivmärkena Dacapo, Decca och Chandos.

DR VOKALENSEMBLET

Sedan 1932 finns den framgångsrika radiokören i det danska radiohuset och i början av 2007 inledde vårt grannlands radio ytterligare en satsning på sång med DR VokalEnsemblet. Stommen består av 18 heltidsanställda korister, majoriteten med bakgrund i DR Radiokoret, numera DR KoncertKoret. Genom körens tillkomst vill man skapa grunden för en flexibel ensemble som varierar i storlek beroende på repertoar och sammanhang. Kören har som mål att ingå nya samarbeten med både nationella och internationella parter och ambitionen är att utveckla nya körrepertoarer samt vara förebild för såväl amatörer som professionella sångare i olika åldrar.

Foto: Per Morten Abrahamsen

DR VokalEnsemblet har redan nu knutit till sig framstående dirigenter. Engelsmannen Stephen Layton är förste gästdirigent och svensken Fredrik Malmberg är ensemblens fasta dirigent. De har delat upp arbetet utifrån repertoar, där Stephen Layton framför allt tar hand om den internationella körmusiken med lite större besättning, medan Fredrik Malmberg främst fokuserar på musik från barocken och tiden därefter.

Ensemblen har redan utmärkt sig starkt och har hunnit med 84 konserter under den korta tid kören existerat. DR VokalEnsemblet har sjungit såväl opera på Den Kongelige Opera som kyrkomusik från barocktiden med Concerto Copenhagen. Kören har dessutom samarbetat NDR i Hamburg, Malmö SymfoniOrkester och Bergens Filharmoniker. De flesta konserterna har ägt rum i Köpenhamn, men kören har även gästtat andra danska städer samt Sverige, Norge, Tyskland, London och Sankt Petersburg. DR VokalEnsemblets konserter i Malmö Konserthus har varit publiksuccéer.

JOHANNES BRAHMS

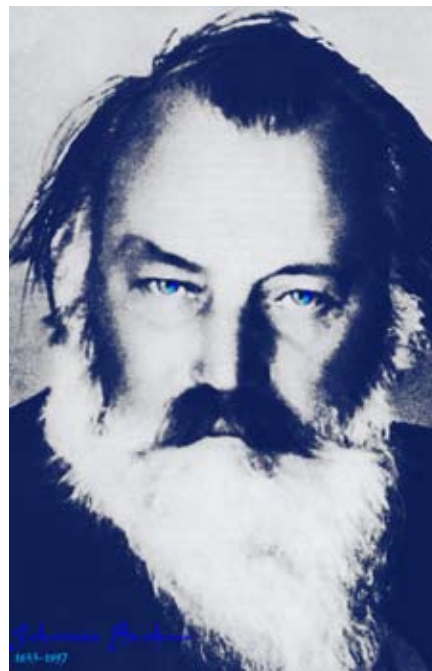
Nänie, Gesang der Parzen, Schicksalslied & Symfoni nr 4

Johannes Brahms hade just komponerat sina båda fristående konsertuvertyrer (Akademisk Festuvertyr op 80 och Tragisk uvertyr op 81) när han 1880 började komponera Nänie för kör och orkester op 82. Verket tillkom i Pressbaum nära Wien. Nänie var namnet på en rituell begravningssång i det antika Rom och den rubriken har man sedan ibland lånat till olika verk med sorgekaraktär. Brahms övertog namnet från Friedrich von Schillers dikt, som kanske mer är en hyllning till Konsten, vars uppgift inte bara är att trösta, utan också att garantera ett liv efter döden. Måhända är texten alltför bemängd av allegoriska liknelser för att tilltala en nutida läsare som inte längre är så bevandrad i Eurydikes, Adonis eller Akilles värld. Brahms följer diktens stämninglägen. Musiken skrevs för att hylla minnet av den nyligen bortgångne konstnärsvännen Anselm Feuerbach som dog i Venedig vintern 1880. Hans ärliga känslor resulterade i tonsättarens mest egenartade och poetiska verk. Uruppförandet ägde rum i Zürich den 6 december 1881.

Gesang der Parzen (Nornornas sång) blev Brahms sista verk för kör och orkester. Han komponerade det vid Bad Ischl i juli 1882 och använde sig då av prästinnans monolog ur Goethes drama Iphigenie auf Tauris. Denna text har i sin filosofiska anda likheter med Schicksalslied. Men medan den senare låter gudarna vara tämligen obekymrade över mänsklighetens lidande, låter Goethe gudarna behandla oss

nyckfullt. Man kan läsa att gudarna ibland förnekar en hel generation. Tänkte Brahms på Robert Schumann? År 1882 hade två av Schumanns barn avlidit. Den ene helt uppslukad av opiummissbruk, den andre intagen på mental-sjukhus... Flera av Brahms verk som på ett eller annat sätt är förknippade med Schumann går i d-moll, så även denna sång som ödesgudinnorna sjunger. Orkesterinledningen är kärv och sträng, men Brahms använder det knappa materialet med sagolik skicklighet. Den tre toner långa figuren i början varierar rytmiskt genom hela verket. Kören är rikt i strukturen, inte minst därför att tenorer och basar är uppdelade i flera stämmor och den mörka klangen förätas av kontrafagott och tuba i orkestern. Formellt är detta ett rondo med två episoder i dur.

I Schicksalslied använder sig Brahms av en dikt som återfinns i Friedrich Hölderlins enda roman Hyperion. Den handlar om en modern grek som slåss för grekisk självständighet, men Brahms bryr sig bara om den del som skildrar gudarnas eviga lycka ställd mot de stackars människornas lidande. Här finns kontrast mellan ljus och mörker, mellan den fridfulla efterlivet-tillvaron och mänsklighetens vardagliga kamp. Men människornas slutgiltiga undergång var det budskap som den i grunden positive och livsbejakande Brahms inte kunde förlika sig med, varför han inte kunde följa Hölderlins ända till slutet. Brahms hade börjat komponera

1868, men var inte färdig förrän den 8 maj 1871. Han hade haft stora konstnärliga svårigheter att brottas med. Inledningen växte fram lugnt, för där tolkas Olympens ljus, ömhet, stillsamhet och nostalgi. Altarna sjunger vackert. Nog gick det sedan också bra att få med oro och utbrott, men han kunde inte förmå sig att sluta där. Istället tog han om stora delar av den ljusa inledningen i avslutningen och skapade därigenom inte bara en acceptabel avrundning, han fick dessutom en musikalisk helhet av kompositionen.

Brahms ägnade gärna somrarna åt att komponera och åren 1884 och 1885 vistades han i den lilla alpstaden Müzzuschlag söder om Wien, där han under de varma månaderna komponerade sin sista symfoni, den fjärde. Så småningom dirigerade tonsättaren själv uruppförandet av sitt verk, det skedde i Meiningen den 25 oktober 1885, men det blev ingen omedelbar framgång. Trots att Brahms även denna gång komponerat melodiskt träffsäker och eftertänksamt orkestrerad musik. Det som gjorde det hela lite tveksamt var att musiken inte alls var särskilt lättillgänglig för tidens publik. Man fann alltför mycket vemod och talade om höstmusik. Liknelsen är inte alls fel, i synnerhet inte om man betänker att hösten inte bara är mörk, utan även har starka färger. Det har sagts att Brahms vid denna tid ingående studerade den antike grekiske tragöden Sofokles drama Oedipus och möjligen har några av stämningarna därifrån smugit sig in i musiken. Idag har Brahms fjärde symfoni hög status. Den betraktas som krönet på ett väldigt symfoniskt skapande, inte bara som mästarens främsta symfoni, utan även som höjdpunkten i hela den wienska 1800-talstraditionen. Det är en djup, mild och lätt resignerad musik med sällsynt väl balanserad form och karaktär. Särskilt har man beundrat finalen med dess åttataktiga passacagliatema (presenterat av blåsarna) i strängt genomförda och konstfulla variationer.

© Stig Jacobsson

Nänie

Text av Friedrich von Schiller

Svensk översättning av Bertil Malmberg

Auch das Schöne muß sterben!
Das Menschen und Götter bezwinget,
nicht die eherne Brust
Rührt es des stygischen Zeus.
Einmal nur erweichte die Liebe
den Schattenbeherrscher,
Und an der Schwelle noch, streng,
rief er zurück sein Geschenk.
Nicht stillt Aphrodite
dem schönen Knaben die Wunde,
Die in den zierlichen Leib
grausam der Eber geritzt.
Nicht errettet den göttlichen
Held die unsterbliche Mutter,
Wenn er, am skäischen Tor fallend,
sein Schicksal erfüllt.
Aber sie steigt aus dem Meer
mit allen Töchtern des Nereus,
Und die Klage hebt an
um den verherrlichten Sohn.
Siehe! Da weinen die Götter,
es weinen die Göttinnen alle,
Daß das Schöne vergeht,
daß das Vollkommene stirbt.
Auch ein Klaglied zu sein im Mund
der Geliebten, ist herrlich,
Denn das Gemeine
geht klanglos zum Orkus hinab.

Också det sköna skall dö.
Vad som gudar
och mänskor bedrövar,
Den tartariske Zeus lämnar det oberörd.
En gång kärleken dock
bevekta skuggornas herre,
Men vid tröskeln han strängt
krävde sin gåva igen.
Ej Afrodite kan läka det sår
som vildgaltens betar
Ristat i gossens
vekt ädelformade kropp.
Ej den odödliga moderns
beskärn kan frälsa Peliden,
Som vid den skäiska port
fyller sitt levandes mått.
Men ur det blånande havets djup
nereidernas drottning
Skönt förhärligar
än sonen med klagande sång.
Se, då gråta gudarna högt
och då snyfta gudinnor,
Sörja att skönheten bryts,
att det fullkomliga dör.
Härligt att varda en klagande sång
på den älskades läppar.
Endast det låga
skall gå obesjunget till Styx.

Gesang der Parzen

Text av Johann Wolfgang von Goethe ur Iphigenie auf Tauris

Svensk översättning av Tor Hedberg

Es fürchte die Götter
Das Menschengeschlecht!
Sie halten die Herrschaft
In ewigen Händen
Und können sie brauchen,
Wie's ihnen gefällt.

Die fürchte sie doppelt,
Den je sie erheben!
Auf Klippen und Wolken
Sind Stühle bereitet
Um goldene Tische.

Erhebet ein Zwist sich:
So stürzen die Gäste
Geschmäht und geschändet
In nächtliche Tiefen
Und harren vergebens,
Im Finstern gebunden,
Gerechten Gerichtes.

Sie aber, sie bleiben
In ewigen Festen
An goldenen Tischen.
Sie schreiten vom Berge
Zu Bergen hinüber:
Aus Schlünden der Tiefe
Dampft ihnen der Atem
Erstickter Titanen,
Gleich Opfergerüchen.
Ein leichtes Gewölke.

Es wenden die Herrscher
Ihr segnendes Auge
Von ganzen Geschlechtern
Und meiden, im Enkel
Die ehemals geliebten.
Still redenden Züge
Des Ahnherrn zu sehn.
So sangen die Parzen;

Es horcht der Verbannte
In nächtlichen Höhlen,
Der Alte, die Lieder,
Denkt Kinder und Enkel

Att gudarna frukta
Hör människan till.
I eviga händer
De hålla sitt välde
Och kunna det bruka
Efter sitt behag.

Den dubbelt må rädas,
Som en gång de upphöjt.
På moln och på klippor
Stå stolar beredda
Kring gyllene borden.

Men yppar en tvist sig,
Då störtas de bjudna
Försmådda, beledda
I nattliga djupen
Och vänta förgäves
I avgrundens fjättrar
Den rättvisa domen.

Men gudarna stanna
I eviga fester
Vid gyllene borden.
De skrida där ovan
Från berg och till berg.
Från klyftorna stiger
De kvävda titanernas
Rykande anda
Som rökelseoffer
I flyktiga skyar.

Och härskarna vända
Det signade ögat
Från all deras släkt
Och vilja ej mera
Hos ättlingen känna
De fordom så älskade,
Stilla, vältaliga Fädernedragen.
Så parcerna sjöngo.

Och djupt i sin håla Den gamle, fördömde,
På sångerna lyssnar
Och tänker på barnen
Och skakar sitt huvud.

Schicksalslied

Text av Friedrich Hölderlin ur Hyperion

Svensk översättning av Stig Jacobsson

Ihr wandelt droben im Licht
Auf weichem Boden, selige Genien!
Glänzende Götterlüfte
Rühren euch leicht,
Wie die Finger der Künstlerin
Heilige Saiten.

Schicksallos, wie der schlafende
Säugling, atmen die Himmlischen;
Keusch bewahrt
In bescheidene Knospe,
Blühet ewig
Ihnen der Geist,
Und die seligen Augen
Blicken in stiller
Ewiger Klarheit.

Doch uns ist gegeben,
Auf keiner Stätte zu ruhn,
Es schwinden, es fallen
Die leidenden Menschen
Blindlings von einer
Stunde zur andern.
Wie Wasser von Klippe
Zu Klippe geworfen.
Jahr lang ins Ungewisse hinab.

Ni vandrar däruppe i ljus
På mjuka marker, saliga andar!
Skimrande gudabrisar
Rör er lätt,
Liksom musans fingrar
Heliga strängar.

Utan öden, som det sovande
Spädbarnet, andas de himmelska;
Kyskt vårdad
i en blygsam knopp,
Blommar evigt
Anden i dem,
Och de saliga ögonen
Blickar in i stilla,
Evig klarhet.

Men åt oss är givet
Att ingenstans finns ro,
Så förtvinar, så falla,
Lidande människor
Blint från den ena
Timman till den andra.
Som vatten från klippa
Till klippa kastat.
Genom år av ovisshet.

Friedrich Schiller, filosof, historiker, författare, dramatiker, poet, född 11 nov 1759 i Marbach am Neckar, från år 1787 bosatt i Weimar, död 9 maj 1805

Schiller i Weimar.

Johann Christian Friedrich Hölderlin, född 20 mars 1770 i Lauffen i Württemberg, död 7 juni 1843 i Tübingen, var en tysk författare och översättare

Johann Wolfgang von Goethe, född 28 augusti 1749 i Frankfurt am Main, Tyskland, död 22 mars 1832 i Weimar, tysk diktare, författare, poet och filosof

Schiller får besök av Goethe i Weimar.